مسئوولیت متن و شکل بدوش نویسندهٔ مضمون میباشد، عقیدهٔ نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاین نمی باشد.

عبالباري جهاني ۲۰۲۰/۰۳/۲۳

موسيقي په اسلامي متونو کې

زموږ افغانانو، په تېره بيا ځوانانو، تر ټولو لويه نقيصه د کتاب او کتاب لوستلو څخه ليري والی دی. څه چې د دوی لپاره منل سويو مشرانو ورته وويل هغه صحيح بولي او د بل چا خبره نه مني. نن سبا چې قرآن شريف په څه کم ۱۲۰(۱۱۴) ژبو ترجمه سوی دی او معتبر احاديث هم په هره ژبه موجود دي نو ضرور نه ده چې موږ د هر څه په باره کې حتماً د ملاصاحب خبره ومنو؛ بلکه پخپله مو هم سواد د دې لپاره زده کړی دی چې هم ځانونه تنوير کړو، هم په ديني فرايضو او احکامو ، تر خپله وسه پوريو ځانونه خبر کړو او هم نورو ته لارښوونه وکړو.

موسيقي روا که ناروا ده دا بېل سوال دی. څوک يې روا بولي څوک يې ناروا بولي دا د عقيدې خبره ده. خو کله چې يو هنر مند يوازې په دې ګناه په عام بازار کې وژل کېږي چې ولي سندري او يا له موسيقی سره نعتونه وايی بيا نو خبره د يوه اجتماعي جنايت ده او بايد چې د جنايتکارانو سره په ګډه مبارزه وسي. د پاکستان مشهور او محبوب قوال امجد صابري، چې يو عمر يې د نعتونو په ويلو تير کړی وو، د پاکستان طالبانو وويشتی او شهيد يې کړ. دا د عقيدې عمل وو او په افغانستان کې د هغو کسانو شمېرلږ نه دی چې موسيقي ناروا بولي او خدای مه کړه چې سبا او بله ورځ به زموږ د هيواد هنرمندان له همدغه راز خطرونو سره مخامخ کېږي.

حرام هغه اعمال دي چې د منع کېدلو لپاره يې، د قرآن شريف پر آيتونو ولاړ، ځرګند شرعي احکام موجود وي. په يوه معتبر حديث کې راغلي دي: اذا نهيتکم من امراً فاجتنبوا و اذا امر تکم بامراً فاءتو منهه ماستطعتم. ترجمه: کله چې مې د يوه کار څخه منع کړاست نو له هغه څخه پرهېز وکړی او که مې د يوه کار د کولو امر درته وکړ نو په عملي کولو کې يې خپل وس ته وګوری.

د يوه مولوي صاحب څخه مې د يوه پوښتونکي په جواب کې واورېدل چې موسيقي د ټولو اجتماعي فسادونو مور ده او تر ټولو ستره ګناه ده. که دا خبره حقيقت ولري نو په ټول قرآن شريف کې د هرې کبيره ګناه نوم اخيستل سوی او په شريعت کې يې د مرتکبينو په سزا رسولو لپاره حدود ټاکل سوي دي خو حتی يو ځل هم نه د موسيقی نوم اخيستل سوی او نه اشاره ورته سوې ده. زموږ مولوي صاحبانو چې په دې باره کې هر څه سخت حکمونه کړي دي هغه يې د خپلو تعبيرونو او تفسيرونو په اساس کړي دي. څه موده مخکې مې په فيسبوک کې په يوه ويډيو کې له يوه بل مولوي صاحب څخه واورېدل چې ويل يې حضرت رسول صلعم فرمايلي دي چې زه د موسيقی د آلاتو د ماتولو لپاره مبعوث سوی يم. لومړی خو دا حديث موجود نه دی او که موجود وي نو حتماً به حديث الضعيف يا حديث الغريب وي چې چنداني اعتبار نه سي ورباندې کېدلای. بله خبره دا ده چې موږ په سيرت النبي کې هيڅ داسي حادثه نه ده لوستې چې حضرت رسول صلعم دې د خپل قدرت په زمانه کې په مدينه او يا کوم بل ښار کې د موسيقی کومه آله ماته کړې او يا يې ږغونکي ته سزا ورکړې وي. اوس نو که د بخاري او مسلم د متواتر او صحيح احاديثو په حواله، پخپله د انحضرت صلعم په زمانه کې، د هغه په خپل کور کې، د بي بي عايشې رض په مخ کې نجوني سندري ويلای او تنبور او تولکه ږغولای سي او انحضرت صلعم په بشپړه حوصله غوږ ورته نيسي او ابوبکر رض او عمر رض د هنرمندانو له ترټلو څخه منع کوي نو بيا به زموږ علماوو ته د موسيقی هنرمندانو ته د سزا ورکولو او حتی وژلو اجازه چا ورکړې وي. وګوری د صحيح مسلم له ۱۱۳۸ څخه تر ۱۱۴۶ پوري پرله پسې احاديث.

بي بي عايشه وايی يوه ورځ د هغې په کور کې دوو نجونو سندري ويلې او بربت يې ږغاوه. ابوبکر رض راغی او ماته يې منت وکړ چې د پيغمبر په کور کې سازونه ږغوي. حضرت پيغمبر صلعم هغه منع کړ او ورته وې ويل چې پرېږده هر څوک خپل جشنونه لري دا د دوی د اختر جشن دی. مسلم ۱۱۴۰ لمبر حديث.

زموږ له پيغمبر صلعم سره دونه وسعت نظر موجود وو چې عيسوي حبشيانو ته يې د مدينې په مسجد کې دننه د شمشير بازی د لوبې کولو اجازه ورکوله. وګوری د مسلم ۱۱۴۶ حديث. مګر زموږ ځينې تنګ نظري او توندرو علماء نن د يوه بېګناه مسلمان هنرمند د قتلولو، چې د اسلام په دين کې تر ټولو ستره ګناه ده، او په آخرت کې يې سزا د شرک معادل ده. حکم ورکوي.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولئ

دا خبره باید په یاد ولرو چي په اسلام کي یوازي د قاتل سزا د مشرک سره معادله بلله سوې او په آخرت کي د دایمي دوزخ، چي یوازي د مشرکینو لپاره راغلی دی، او د خدای تعالی د غضب او لعنت وعده ورکړه سوې ده. آیت مبارک دی: ومن یقتُل مومناً متعمداً فجزآءُهُ جهنم خالداً فیها و غضب الله علیه و لعنهُ و اعد لهُ عذاباً عظیما. سورۃ النساء
ترجمه: که چا مومن په قصد سره وواژه، د هغه جزاء په جهنم کي دایمي اوسېدل دي. د الله ج غضب او لعنت به ورباندي اوري او ستر عذاب ورته ګوري.
امام ابوحامد غزالي، چي د اسلام د سترو مرشدینو او عالمانو څخه دی، د خپل کتاب احیاءالعلوم الدین د دوهم ټوک په ۱۶۵ مخ کي د موسیقی په باره کي لیکي چي کوبا، مزامیر او تنبور له دي امله ناروا نه دي چي خواږه آوازونه لري بلکه له دې امله ناروا دي چي د موسیقی دغه آلات د شرابو او رقص د مجلسونو سره تړلي ول. د شپونکیانو تولکه او ډول دواړه خواږه آوازونه لري؛ څرنګه چي د شرابو له مجلسونو سره اړه نه لري نو روا دي. دهماغه کتاب په ۱۷۱ مخ کي د یوه حدیث په حواله لیکي چي «د آس له سورلی، د غشیو له ویشتلو او د مېرمني سره د لوبو کولو پرته نوري ټولي لوبي لهو او لعب دی. نو د دې معنی دا نه ده چي له دغو دریو یادو سویو لوبو څخه پرته نوري لوبي ناروا دي. د مرغانو د آوازونو اوریدل او داسي لوبي چي بل چا ته یې آزار نه رسیږي حرامي نه دي»
د امام غزالي ورور محمد غزالي، چي په مجدالدین طوسي مشهور وو، او د امام غزالي له وفات څخه وروسته د دمشق د مدرسي رییس سو، د موسیقی په برخه کي یو څه مخته ځي او وایي هر هغه څوک چي وایی موسیقي مطلق حرامه ده نو داسي شی یې حرام بللی دی چي د هغه د حرام والي په باره کي موږ ته هیڅ حکم نه دی راغلی. نو څرنګه چي د موسیقی او رقص د حرامېدلو په باب نه په قرآن شریف او نه په احادیثو کي حکم موجود دی نو هر هغه څوک چي داسي شیان حرام اعلانوي چي د خدای او رسول په کتابونو کي موجود نه وي هغه پر الله ج باندي بهتان وایي او پر الله ج باندي بهتان ویل کفر دی. A History of Muslim Philosophy P 1128
شیخ شهاب الدین سهروردي د خپل مشهور کتاب عوارف المعارف په یو نیوي یم مخ کي لیکي« امامان د موسیقی پر حرام او حلال اختلاف سره لري. ځیني وایي چي موسیقی فسق دی او باید چي پرهیز ورڅخه وسي او ځیني یې د حق لاره بولي. د حسن ابن سالم څخه یې پوښتنه وکړه چي د موسیقی په باب څه وایې؟ هغه ورته وویل چي جنید بغدادي، سري سقطي او ذوالنون مصري، چي تر ما بهتر ول هغوی ټولو موسیقي اوریده نو زه به څرنګه انکار ورڅخه کوم» د همدې کتاب په څلور نیوي یم مخ کي لیکي« که سندري او د موسیقي ږغونه روا نه وای نو حضرت رسول صلعم به منع کړي وای. دا څه غفلت دی چي پر دې منکرانو حاکم سوی دی او دا څه توري وریځي دي چي له دوی څخه یې د حقیقت د لمر مخ پټ کړی او دوی یې له لیدلو محروم کړي دي»
علي بن عثمان الهجویري موسیقی د روح غذا بولي او د خپل مشهور کتاب کشف المحجوب په پنځه سوه دیرشم مخ کي لیکي چي موسیقي د لمر په څېر ده او کله چي لمر پر اسمان باندي را وخېژي نو څوک وسوځي، څوک روښانه کړي، څوک ونازوي او څوک آزار کړي. موسیقي هم دغه راز د هر چا پر زړه باندي بېل تاثیر کوي. علي بن عثمان هجویري نه یوازي موسیقي ناروا نه بولي بلکه د انسانانو لپاره یې لازمه بولي.
مولنا جلال الدین بلخي یا مولنای روم، چي علمي او عرفاني شخصیت یې د لمر په څېر څرګند دی، په دې برخه کي دونه مخته ولاړ چي د خپل مرید او شاګرد صلاح الدین زرکوب جنازه یې، د هغه له وصیت سره سم، په رقص او موسیقي تر هدیرې پوري یوړه. او هلته یې د خپل پلار سلطان العلماء بهاء ولد څنګ ته ښخ کړ. سیر عرفان در اسلام ۳۳۵ مخ
او د پښتو شعر پاچا رحمان بابا خو وایی:

هر مطرب چي غوړی تاو کا د رباب
په دا تاو کي زما زړه کاندي خراب
چي سامع یې په نغمه په ترانه شم
دېوانه شم ګریوان څیري مست خراب
هم یې تار هم یې ګفتار هسي اثر کا
چي هیڅوک یې طاقت نه لري نه تاب
یو یې ساز بل یې آواز دی دلښتیو
دریم شعر پرې آغاز کا انتخاب
څلورم یې یو ساقي د څنګه ناست وي
چي مخی یې نه آفتاب وی نه مهتاب
دا څلور واړه فتني په څلور کنجه
او پنځم یې صراحي د می ناب
شپږم وخت د نوبهار اووم ځواني وي
اتم شغل د کتاب نهم رباب

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بنې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په ځیر و لولئ

چي دا واړه آفتونه سره ټول شي
ترو څوک څرنګ ترېنه کاندي اجتناب
چي دا هسي دلبران پرې اثر نه کا
یا به دېو وي یا دېوال وي یا دواب
راځرګند به شي پرهېز د پرهېزګارو
که قادر شي په شاهد او په شراب
زه رحمان د ریا زهده امان غواړم
د ریا زهد عذاب دی هم عتاب

د موسیقۍ د روا بللو په برخه کي دومره دلایل او نقل قولونه موجود دي چي ډیري زیاتي پاڼي وربانذی لیکل کېدلای سي. د هغو کسانو نقل قولونه چي ما دلته راوړي دي عادی خلک نه دي بلکه د اسلام ټول احکام ورته معلوم ول او په دین او مذهب کي داسي کتاب نه وو چي دوی پرله اړولی نه وو او د مهمو مدرسو او د اسلام د جیدو عالمانو د لیدلو لپاره یې په میاشتو مزلونه کړي ول. سړی نه پوهېږي چي که دا ستر علماءو چي مثالونه او کتابونه یې سل هاوو ته رسېږي، نه پوهېدل نو دا زموږ د مولویانو سره دا علم او تعصب له کومه سو چي بالاخره یې د حق متعال د ټولو احکامو په خلاف، په فرض روژه، لاسونه د یوه بېګناه مظلوم په وینو سره کړل او د قرآن کریم د حکم سره سم یې ځانونو ته ابدي دوږخ او د خدای لعنت واخیست.
یوه څوان ویل چي موسیقي د قرآن کریم د سوره لقمان د شپږم آیت په حکم(د ابن کثیر د تفسیر په اساس) حرامه ده. زما سره د ابن کثیر تفسیر نسته خو د تفسیر کابلي، تفسیر یوسف علي او د سعودي عربستان ټول تفسیرونه تقریبا یو شان حکمونه لري او د هغوی د احکامو څخه، که څه هم چي د قرآن کریم د مبارک آیه د ترجمي څخه یو څه زیاتی هم پکښي سوی دی، داسي نه ښکاري چي موسیقي دي حرامه وي:
و من النّاس من یشتري لهوالحدیث لیضل عن سبیل الله بغیر علم و یتّخذها هُزوًا أولآءک لهم عذاب مهین. ترجمه: او هغه کسان چي چټي خبري په بیه اخلي څو نورکسان د حق تعالی له لاري څخه بې لاري کړي او د خدای پر لاري باندي ټوکي کوي؛ دې ډلي ته سخت عذاب ګوري.
تفسیرکابلي: « دا د نیک بختانو په مقابل کي د هغو بدبختانو ذکر دی چي د جهالت او نادانی په وجه یې قرآن کریم ترک وهلی او په رقص و سرود، لهو لعب او نورو خرافاتو کي غرق دي او غواړي چي نور کسان هم له لاري واړوي او د دین پر خبرو باندي ریشخندونه وهي.
حضرت حسن رض ویلي دي جي لهوالحدیث هغه دی چي سړی د خدای له عبادت څخه را ګرځوي لکه ټوکي ټکالي او د چا مسخره کول، چټي کارونه کول او ساز و سرود او دغه راز نور. په روایاتو کي راغلي دي چي نضر بن حارث چي د کفارو له مشرانو څخه وو فارس ته په تجارت تلی او له هغه ځایه به یې له ځان سره د عجم د شاهانو کیسي راوړلي او قریشو ته به یې ویل چي محمد ص تاسي ته د عاد و ثمود کیسي کوي راسی چي زه د رستم و اسفندیار او د ایران د شاهانو کیسي درته بیان کړم. ځینو کسانو به د هغه له کیسو سره علاقه وښودله. دغه راز یې یوه سندرغاړې کنیزه هم درلوده چي هر څوک به یې ولیدی چي زړه به یې نرم سوی او اسلام ته مایل سوی وو نو هغه کنیزه به یې ور مخته کړه څو دی په ساز او آواز مشغول کړي او بیا به یې هغه شخص ته وویل چي وګوره دا بهتره ده او که د محمدص خبري چي وایی لمونځ وکړی، روژې ونیسی او زحمتونه وګالی. ځکه نو دغه آیات نازل سول.
تنبیه: که څه هم چي یو آیت به د یوې خاصي پېښي په اړه نازل سوی وي، مګر څرنګه چي الفاظ یې عام دي نو حکم یې عام دی. هغه لهو چي د هغه په اساس سړی د اسلام له دین څخه ګرځي حرامه بلکه کفر دی. او هغه شیان چي سړی د اسلام د ضروري شرعي احکامو له اجراء کولو څخه را ګرځوي او یا د ګناه سبب وګرځي هغه پخپله ګناه ده. بلي هغه لهو چي د کوم واجب امر د قضا کیدلو سبب ونه ګرځي او یا په هغه کي کوم غرض او شرعي مصلحت موجود نه وي هغه مباح دی؛ مګر څرنګه چي چټي او بیهوده دی نو له هغه څخه لیري والی ښه دی» تفسیر کابلي جلد پنجم ص ۴۷
د یوسف علي تفسیر دا موضوع په تقریباً عین شکل خو یو څه مختصره اخیستي ده او د سعودي عربستان تفسیر ټکي په ټکي د تفسیر کابلي متن را اخیستی دی.
که څه هم چي په ذکر سوي آیت مبارک کي د موسیقۍ ذکر نسته او په عمومي صورت لهولعب ته اشاره سوې ده، او هغه هم هغه لهولعب ته چي څوک په قصدي توګه خپل د خدای له لاري اړوي او هغه لهولعب هم، لکه څرنګه چي د تفسیر کابلي د تنبیه په برخه کي یې وینو، مطلق حرام نه دی بلل سوی او بې غرضه لهو مباح بلل سوې ده. دا آیت مبارک، چي د هجرت څخه مخکي، یعني په مکه معظمه کي نازل سوی دی، په مشخصه توګه د نضر بن حارث په حق کي راغلی دی، چي ټوله کیسه یې ذکر سوه.

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکاری ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
یادونه: دلیکني د لیکنیزې بڼي پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له راالیرلو مخکي په ځیر و لولئ

لومړی خو که موسيقي په مطلقه توګه حرامه وای نو حق تعالی ج هغې ته په قرآن کريم کې، د زنا، شرابو، قمار او نورو نواهيو په څېر اشاره کوله؛ او که موسيقي د لهولعب په کتار کې راولو بيا خو د معتبرو تفاسيرو په حکم، چې پورته مو يادونه وکړه، ټول لهو حرام نه بلکه مباح دي. ځکه چې که ټول لهو حرام وبولو په هغه صورت کې د قنرۍ آواز ته غوږ نيول، د الف ليله و ليله د نکلونو اورېدل، د ملګرو سره مېلې ته تلل او لامبو کول او دغه راز ټول سپورټونه او کارونه ناروا او حرام دي.
او چې تر ټولو خبرو را تېر سو نو په اسلام کې هيڅ عالم او مجتهد د قرآن شريف د اوامرو او نواهيو په خلاف د حکم کولو صلاحيت نه لري. اسماعيل بن عمر کثير، خپل تفسيرالقرآن العظيم په نهو جلدو کې په اتمه هجري پېړۍ کې ترتيب کړی دی. لومړی خو هغه موسيقي حرامه نه ده بللې او که يې حرامه بللې وي نو له هغه سره، د بل هيڅ عالم، مجتهد او فقيه په څېر دا صلاحيت نسته چې هغه څه ته حرام ووايي چې حق تعالی ج په خپل کتاب کې اشاره هم ورته کړې نه وي.

پای

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له موږ سره اړيکه ټينګه کړئ maqalat@afghan-german.de
يادونه: دليکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليږلو مخکې په ځير و لولـئ